



אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

# מידעון

תשע"ח

התכנית ללימודי מדינת ישראל

לתלמידי תואר ראשון

כתובתנו באינטרנט: <http://www.bgu.ac.il/history>

**תוכן עניינים**

4..... תכנית לימודים לתואר ראשון במסלול ללימודי מדינת ישראל

6 ..... תיאורי קורסים מקוצרים

## התכנית ללימודי מדינת ישראל

(סימן מחשב 167)

### מטרת הלימודים

מטרת התכנית להקנות ידע במגוון רחב של נושאים הקשורים במדינת ישראל, חברתה ותרבותה. התכנית מבוססת על גישה רב תחומית ועוסקת בהיבטים שונים של החברה הישראלית כגון: היבטים פוליטיים, תרבותיים, חברתיים וצבאיים. הלימודים במסלול מוכרים כשיעורי השלמה ללימודי תעודת הוראה באזרחות.

התכנית מורכב משלושה צירים:

#### א. ציר כרונולוגי-היסטורי

מתקופת היישוב והמאבק להקמת המדינה, דרך הצמתים המרכזיים בתולדות מדינת ישראל ועד לימינו.

#### ב. ציר נושאי

דיון בשורה של נושאי-על כמו: בטחון ויחסי חוץ, חברה וכלכלה, מיעוטים בחברה הישראלית ישראל והתפוצות, ישראל והעולם הערבי, דמוגרפיה והתיישבות, תרבות ואמנות.

#### ג. ציר מתודי

כאמור התכנית מבוססת על תפישה רב תחומית ובין תחומית ונעזרת בשיעורים מתודולוגיים וסדנאות מחקר שכוונתן לחשוף את הלומדים לשיטות ותשתיות מחקר עדכניות, ולבעיות המחקר האופייניות לעיסוק בהיסטוריה בת זמננו. במסגרת זו ייחשפו הלומדים לארכיונים בארץ ובעולם, למרכזי מידע ממוחשבים - דוגמת "ארכיון בן גוריון" על מערכת המחשוב המתקדמת הפועלת בו, ולעולם ההזדמנויות המחקריות הגלום בהם.

### מבנה הלימודים

○ \*תכנית דו-מחלקתית

○ \*תכנית מחלקה משנית

**תכנית הלימודים – דו-מחלקתי (54 נק"ז)**

**שנה א'**

**קורסי חובה**

מס' הקורס	שם הקורס	שעות	שעות תרגול	סה"כ שעות	סה"כ נקודות	סמסטר
167-1-0101	מדינת ישראל מבוא היסטורי	2		2	2	א
167-1-0111	מדינת ישראל מבוא היסטורי	2		2	2	ב'
167-1-0018	היבטים מתודולוגיים ותיאורטיים בלימודי מדינת ישראל	2		2	2	א'
167-1-0183	בעקבות התייעוד	2		2	2	ב'
167-1-0381	החברה הישראלית היבטים סוציולוגיים אנתרופולוגיים	2		2	2	א'
167-1-0391	החברה הישראלית היבטים סוציולוגיים אנתרופולוגיים	2		2	2	ב'
167-1-0227	מהיסטוריה יהודית להיסטוריה ישראלית  ** הקורס יתקיים בשנת תשע"ט על הסטודנטים לקחת אותו בשנה הבאה	2		2	2	א'
167-1-0197	מבוא לתרבות ישראלית	2		2	2	א'
167-1-0000	ישראל במזרח התיכון מושגי יסוד	2		2	2	א

סה"כ נק"ז בקורסי החובה: 18 נק"ז

**שנה ב' וג'**

סה"כ קורסי בחירה הנדרשים לתואר 28 נק"ז .

סה"כ סמינרים נדרשים לתואר (לשנה ג'): 8 נק"ז (2 סמינרים) .

\*הסטודנט נדרש להשתתף בשני סיורים לימודיים.

**תכנית הלימודים - חטיבה מורחבת (28 נק"ז)****שנה א'****קורסי חובה**

מס' הקורס	שם הקורס	שעות	שעות תרגול	סה"כ שעות	סה"כ נקודות	סמסטר
167-1-0227	מהיסטוריה יהודית להיסטוריה ישראלית			2	2	א'
	** הקורס יתקיים בשנת תשע"ט על הסטודנטים לקחת אותו בשנה הבאה					
167-1-0197	מבוא לתרבות ישראלית <u>או</u>			2	2	א
167-1-0000	ישראל במזרח התיכון מושגי יסוד			2	2	א
167-1-0101	מדינת ישראל מבוא היסטורי			2	2	א
167-1-0111	מדינת ישראל מבוא היסטורי			2	2	ב'
167-1-0381	החברה הישראלית היבטים סוציולוגיים אנתרופולוגיים			2	2	א'
167-1-0391	החברה הישראלית היבטים סוציולוגיים אנתרופולוגיים			2	2	ב'

סה"כ קורסי חובה 12 נק"ז

הסטודנט נדרש לבחור בין מבוא לתרבות ישראלית לבין ישראל במזרח התיכון מושגי יסוד

**שנה ב' וג'**

סה"כ קורסי בחירה הנדרשים לתואר 12 נק"ז

סה"כ סמינרים נדרשים לתואר 4 נק"ז

\*הסטודנט נדרש להשתתף בסיוור לימודי אחד.

\*חובה עליך לקרוא את פרק תקנון הפקולטה לתואר ראשון.

# תקצירי קורסים

סילבוסים מלאים של כל קורס (הכוללים רשימה ביבליוגרפית וכו') יחולקו בתחילת הקורס.

**התכנית ללימודי מדינת ישראל (סימן מחשב 167)****קורסים לתואר ראשון****קורסי חובה****שם הקורס: מדינת ישראל – מבוא היסטורי****שנתי (4 נק"ז)****שעה: 08-10****יום: ג'****מרצה: ד"ר אבי בראלי**

הקורס פורס תמונה רחבה של תולדות מדינת ישראל, מאפייניה ההיסטוריים, החברתיים, התרבותיים והפוליטיים. בחלקו הראשון יתמקד הקורס בהיבטים המוסדיים. בין היתר נדון במבנה המוסדות של המדינה החדשה: הרשות המבצעת, המחוקקת והשופטת, צבא ההגנה לישראל, מערכת החינוך. הדיון יעשה תוך בחינת הרציפות והתמורות מתקופת המנדט עד העשור הראשון לאחר הקמת המדינה. בחלקו השני נבחן את גיבוש המבנה החברתי של המדינה. כאן יושם הדגש על קליטת העלייה, היחסים בין העדות, היחסים בין חילונים לדתיים והיחס כלפי המיעוט הערבי.

**שם הקורס: החברה הישראלית: היבטים סוציולוגיים ואנתרופולוגיים****שנתי (4 נק"ז)****שעה: 10-12****יום: ד'****מרצה: ד"ר בן הרצוג**

בקורס זה ילמדו התלמידים סוגיות מרכזיות בחקר החברה הישראלית. הקורס יתמקד בעובדות יסוד, בשינויים שעברו על החברה במהלך השנים, השסעים העיקריים לאורך קווי לאום, עדה, דת ומעמד, ובשיטות המחקר השונות ששימשו סוציולוגים ואנתרופולוגים.

**שם הקורס: היבטים מתודולוגיים ותיאורטיים בלימודי מדינת ישראל****סמס' א' (2 נק"ז)****שעה: 10-12****יום: ב'****מרצה: פרופ' אסתר מאיר**

הקורס מתמקד בשני נושאים.  
 א. בהיבטים המתודולוגיים של המחקר ההיסטורי והתמורות שחלו בו מאז גיבוש כללי המחקר ההיסטורי במאה ה-19 ועד היום.  
 ב. היבטים תיאורטיים של הלאומיות והמדינה בהקשרם הישראלי, תוך דיון בתיאוריות שונות של הלאומיות ובמשמעותן לגבי ישראל.

**שם הקורס: ישראל במזרח התיכון מושגי יסוד**

סמס' א' (2 נק"ז)

שעה: 08-10

יום: ב'

מרצה: ד"ר קובי פלד

קורס זה נועד להציב את ההיסטוריה של הציונות ולימודי מדינת ישראל בהקשר מזרח-תיכוני רחב. תכליתו: להקנות הבנה בסיסית של מושגים, תהליכים, תופעות ומאורעות מן ההיסטוריה של המזרח-התיכון, למן ראשית ימי האסלאם ועד ימינו (בדגש על מאה וחמישים השנים האחרונות), ולתת בידי הסטודנטים רקע היסטורי כללי להבנת התמורות שהתחוללו ועודן מתחוללות באזורנו. היות שמדינת ישראל שוכנת בתוך מרחב ערבי ואסלאמי, חיים בה אזרחים ערבים ומוסלמים, וזהויותיה מושפעות באופנים שונים מזהויות ערביות ואסלאמיות, אי אפשר שלא להתוודע למושגי היסוד ולרקע ההיסטורי של ארצות ערב והאסלאם. הבנת המגוון הדתי והאתני של המזרח-התיכון, שורשי הפילוג בין הסונה לשיעה, יחסי מוחמד והיהודים, כיבושי האזור בידי כוחות שונים, בדגש על האחרונים – העות'מאנים והבריטים, ניצני הלאומיות הערבית, הפאן-ערביות, תחיית האסלאם – הבנה בסיסית של כל אלה ועוד תסייע בידינו לראות את ההיסטוריה הישראלית בהקשריה האזוריים הרחבים.

**שם הקורס: מהיסטוריה יהודית להיסטוריה ישראלית**

סמס' א' (2 נק"ז)

שעה: 12-14

יום: ב'

מרצה:

הקורס יעניק מבט מקיף על התהליכים והאירועים המרכזיים של העם היהודי החל מאמצע המאה תשע עשרה ועד אמצע המאה העשרים. הקורס יתמקד בנושאים הבאים: השפעת תהליכי האמנציפציה על הקהילה היהודית, זרמים דתיים חדשים, יהודי צפון אפריקה בעקבות הקולוניאליזם הצרפתי, תהליכי המודרניזציה של יהודי עירק, ההגירה הגדולה ותוצאותיה, המהפכה הציונית, האנטישמיות החדשה והשואה.

\*\* הקורס יתקיים בשנת תשע"ט על הסטודנטים לקחת אותו בשנה הבאה

**שם הקורס: מבוא לתרבות ישראלית**

סמס' א' (2 נק"ז)

שעה: 14-16

יום: ב'

מרצה: פרופ' גדעון כ"ץ

הקורס יעסוק בחוויות מרכזיות בתרבות הישראלית ובהשתקפותן בהגות, בספרות, בקומיקס ובקולנוע.



**שם הקורס: בעקבות התייעוד- היבטים מתודולוגיים ותיאורטיים**

סמס' ב' (2 נק"ז)

שעה: 10-12

יום: ב'

מרצה: פרופ' אריה ספוז'ניק

מטרת הקורס לבחון את משמעותן בעת המחקר ההיסטורי בפועל של סוגיות מרכזיות מתחום הפילוסופיה של ההיסטוריה אשר נדונו בסמסטר א' בקורס "מדינת ישראל בראייה רב-תחומית". כלי העזר שיעמוד במוקד הדין המתודולוגי של הקורס יהיה מסמך ארכיוני שיבחר על-ידי מרצה הקורס. הסטודנטים ילמדו לנתח את המסמך ולתמוך ניתוח זה בחיפוש ארכיוני נוסף, על-ידי תהליך מתמשך של דיאלוג בין "העובדות ההיסטוריות" השונות שמצויות במסמך ובין ההקשרים המשתנים, שמהם ניתן לפרש עובדות אלו.

**קורסי בחירה**

**שם הקורס: מיתוס וזיכרון בהיסטוריה של המזה"ת זהויות פלסטיניות, ערביות ואסלאמיות**

בתמורה

שנתי (4 נק"ז)

שעה: 10-12

יום: ב'

דר' קובי פלד

קורס זה יבחן את האופנים השונים שבהם מעוצב העבר על מנת שיהלום את צרכי ההווה, שאיפותיו ומצוקותיו. נתבונן בו מקרוב באמצעים לבנות תודעה היסטורית שתסביר מאורעות ותהליכים בהווה. נדון במיתוסים פוליטיים, טקסים וסמלים בחברות מזרח-תיכוניות, ובאופן מיוחד בקרב הפלסטינים אזרחי ישראל.

**שם הקורס: מעליית יבנאלי ועד פרשת ילדי תימן: הציונות ויהודי תימן**

סמס' א' (2 נק"ז)

שעה: 16-14

יום: ב'

מרצה: פרופ' אסתר מאיר

קורס זה יעסוק ביחסים המורכבים והאמביוולנטיים בין יהודי תימן ובין הציונות. יידונו בו מגוון נושאים וביניהם: מה היה משקלם של גורמים דתיים ומשיחיים בעליית היהודים מתימן לארץ ישראל? שליחותו של שמואל יבנאלי לתימן - מדוע פעלה הציונות להעלאת יהודים מתימן ומדוע קיפחה אותם בתחום ההתיישבות? מדוע גורשו התימנים מכנרת ב-1930? כיצד ומדוע הוקמו שכונות נפרדות לתימנים בערים ובמושבות? מה לא סופר לנו על "מבצע מרבד הקסמים"? ולבסוף - מדוע נעלמו כה רבים מילדיהם של עולי תימן ומי אחראי לכך? במהלך הקורס נבדוק מסמכים מתוך תיקי ארכיון המדינה העוסקים בפרשת ילדי תימן.

**שם הקורס: ישעיהו ליבוביץ'**

סמס' א' (2 נק"ז)

שעה: 10-12

מרצה: פרופ' גדעון כ"ץ יום: ב'

במהלך הקורס נקרא טקסטים פילוסופיים שנכתבו בתחילת המאה העשרים בעברית, חלקם מקוריים וחלקם תרגומים, ונדון בסוגיות לשוניות, תרבותיות, היסטוריות ופילוסופיות.

**שם הקורס: ישראל והומניזם ים תיכוני**

סמס' א' (4 נק"ז)

שעה: 08-12

מרצה: פרופ' דוד אוחנה יום: ג'

בקורס זה נעקוב אחר שורשיו של הרעיון הים תיכוני והקשרו החברתי והאינטלקטואלי בישראל. במרכזו מצוי הומניזם ים-תיכוני ייחודי, סובלני, פלורליסטי ורב-תרבותי, בניגוד לנאורות האירופאית הרציונליסטית והחד-ממדית.

**שם הקורס: ביקורת האינטלקטואלים ישראל וכיבוש השטחים 67-17**

סמס' א' (4 נק"ז)

שעה: 12-16

יום: ג'

מרצה: פרופ' דוד אוחנה

בקורס זה נבחן את המחשבה הציבורית בישראל מאז כיבוש השטחים ב-1967 ועד השיח האינטלקטואלי ב-2017 לגבי עתידם. נקרא מסות, מאמרים, מכתבים וחיבורים הנוגעים בסוגיות אתיות ופוליטיות בויכוח בין ימין לשמאל החוצה את ישראל.

**שם הקורס: קולנוע ישראלי: תמונות נעות של חברה משתנה**

סמס' א' (4 נק"ז)

שעה: 12-16

יום: ב'

מרצה: פרופ' אריה ספוז'ניק

הקולנוע מספק עדשה חשובה לתרבות לאומית, ובה בעת מהווה גורם בהתהוותה של התרבות. קורס זה יבחן את התפתחות הקולנוע הישראלי מראשיתו, ודרכו את התרבות הישראלית המשתנה, החברה שבה היא מתהווה, ואת מגוון דימוייה העצמיים.

**שם הקורס: ההיסטוריה של הדיפלומטיה הישראלית מ-48 ועד ימינו****שנתי (4 נק"ז)****שעה: 16-18****יום: א'****מרצה: ד"ר נתן ארידן**

הקורס מציג לסטודנטים הכרות עם מאפייני הייחודיים, הדילמות והתלבטויות בפני מקבלי החלטות בעיצוב מדיניות החוץ וניהול הדיפלומטיה מאז הקמת המדינה עם ימיני. סטודנטים ירכשו כלים לניתוח מאפייני הדיפלומטיה באמצעות הכרת דרכי הגישה למקורות מידע בחומר ארכיונים מהארץ ומחו"ל. הנושאים הנלמדים בין היתר: מה זו דיפלומטיה ומדיניות חוץ?; מאבק הדיפלומטיה הציונית על הקמת המדינה היהודית; משרד החוץ ועיצוב מדיניות החוץ; ישראל והאוי"ם; המאבק הדיפלומטי על ירושלים; האוריינטציה הבינלאומית; ישראל והתפוצה היהודית; ישראל והמעצמות; פעילויות דיפלומטיות להגיע לפתרון הסכסוך. כל הנושאים ילמדו דרך הצגת דילמות שעמדו בפני מקבלי החלטות ואופני מציאת פתרונות.

**שם הקורס: שלילת האזרחות בישראל****סמס' א' (2 נק"ז)****שעה: 14-16****יום: ד****מרצה: ד"ר בן הרצוג**

במהלך מערכת הבחירות לכנסת השמונה עשרה (2009) יצאה מפלגת ישראל ביתנו בקמפיין הבחירות תחת הסיסמה "בלי נאמנות אין אזרחות". כלומר, התניית האזרחות הישראלית בהצהרת נאמנות למדינה. למרות זאת, פרקטיקה זו הייתה מקובלת במדינות דמוקרטיות רבות, ואף נמצאת בחוק בישראל. במהלך הקורס נעקב אחר ההיסטוריה של שלילת אזרחות במדינת ישראל במבט ביקורתי ומשווה. מעבר להכרת ההיסטוריה של שלילת אזרחות בישראל, מטרת הקורס להבין את ההיגיון המדינתי מאחורי פרקטיקה זו.

**שם הקורס: ישראל 67-77 המשכיות ושינוי****שנתי (4 נק"ז)****שעה: 08-10****יום: ג'****מרצה: פרופ' עופר שיף**

בקורס זה אנו מבקשים לבחון את משמעותו של העשור השלישי (1967-1977) בתולדותיה של מדינת ישראל. נתמקד במלחמת ששת הימים כאירוע הפותח של העשור, ונבקש לבחון עד כמה מבטאת המלחמה שינוי וקו שבר בתולדות החברה הישראלית, ובאיזו מידה היו אירועי האירועים והתהליכים שבאו בעקבותיה, הם למעשה המשך של מגמות ותופעות שקדמו לעשור.

**שם הקורס: פוליטיקה וביטחון**

סמס' א' (2 נק"ז)

שעה: 08-10

יום: ה'

מרצה: ד"ר אבי בראלי

השיעור יבחן את ההתפתחות ההיסטורית של היחס בין החברה האזרחית היישובית לבין ארגוני המיליציה היהודים ביישוב. בהמשכו יידון המתח שהתפתח בשנות המדינה הראשונות סביב תביעת המדינה החדשה לשליטה בלעדית בענייני הביטחון.

**שם הקורס: מנהיגות מעצבת מנהיגות – עיצוב דמות המנהיג הביטחוני צבאי הישראלי**

סמס' א' (2 נק"ז)

שעה: 18-20

יום: ב'

מרצה: ד"ר שגיא טורגן

הקורס עוסק בהתפתחות המנהיגות הביטחונית-צבאית במדינת ישראל מתקופת "הישוב" ועד עיצובה הסופי בשנות החמישים והשישים של המאה העשרים. הסוגיות העיקריות שידנו הן עיצובה של דמות המפקד הישראלי מבחינה היסטורית תוך בחינת התפיסות האידיאולוגיות המעצבות, הנסיבות ובעיקר האישים שהשפעתם על דמות המנהיג הביטחוני הישראלי הייתה משמעותית.

**שם הקורס: חברות מסורתיות בעידן של תמורות: מקרי הבוחן של נשים חרדיות ובדוויות**

סמס' א' (2 נק"ז)

שעה: 12-14

יום: ג'

מרצה: ד"ר תהילה קלעזי

הרעיון המרכזי של הקורס יגע במפגש הקונפליקטואלי בין שני מוקדי כוח משמעותיים בחברות בנות זמננו, ערכים מסורתיים שמרניים אל מול תהליכי מודרנה שבמרכזם השכלה ותעסוקה. הקורס יעסוק בהצגה ובתיאור של קבוצות מתבדלות בנות ימינו, והתמודדותן עם תהליכי אקדמיזציה במציאות המשתנה, תוך תיאור המציאות הרב תרבותית המאפיינת את מדינת ישראל בעידן המודרני. במהלך הקורס ינותחו שני מקרי בוחן מרכזיים מהמציאות הישראלית, האחד החברה החרדית והאחר החברה הבדווית בנגב (כאשר נקודת המבט תתמקד בנשות אותן החברות). כמו כן, נבחן את מיקומן של הקהילה החרדית והקהילה הבדווית בקונטקסט התרבותי, החברתי וההיסטורי הרחב. נלמד על המגמות, התמורות, והתהליכים שהביאו להתעצבותן במתכונתן הנוכחית.

**שם הקורס: המחלוקת סביב קרקעות הנגב במבט השוואתי**

סמס' ב' (2 נק"ז)

יום : ד' שעה : 08-10

מרצה : ד"ר חבצלת יהב

מחלוקת ארוכת שנים קיימת בין מדינת ישראל לבין אזרחים בדואים, סביב זכות הבעלות בקרקעות הנגב. הקורס יבחן את יסודות המחלוקות בהיבטים היסטוריים גיאוגרפיים ומשפטיים, וכן את השלכותיה על המציאות הנוכחית בנגב. בנוסף, תבחן מחלוקת זו בהקשר השוואתי, תוך בחינת מחלוקות מקבילות המתקיימות באזורים שונים בעולם. הקורס יכלול סיור לימודי ומרצים אורחים.

**שם הקורס: הסכסוך היהודי-ערבי: פרספקטיבות היסטוריות וסוציולוגיות**

סמס' ב' (2 נק"ז)

יום : ב' שעה : 08-10

מרצה : ד"ר קובי פלד

בקורס זה נתבונן מקרוב ברגעים מכריעים בתולדות הסכסוך היהודי-ערבי וננסה לדלות מתוכם תובנות על אופני התגבשותן של קהילות מתוך התנגשות אלימה ובשיתוף פעולה. נעמוד על המתח בין צבירת ידע ורכישת כוח לבין קשירת קשרים חברתיים וכלכליים. נתהה על הקשר בין יחסים לדימויים והשקפות עולם. נבחן התנגשויות בין דגמי תרבות ומערכות פוליטיות להלכה ולמעשה, הן בממדים רעיוניים והן במציאות היומיומית. נתמקד ביחסים בין הקיבוצים היהודיים לשכניהם הערבים, ונתרכז באופן מיוחד בתקופת המנדט הבריטי ובשנותיה הראשונות של מדינת ישראל.

**שם הקורס: אינטלקטואלים ישראלים על יהדות**

סמס' ב' (2 נק"ז)

יום : ב' שעה : 10-12

מרצה : פרופ' גדעון כ"ץ

בקורס נדון בעמדותיהם של אינטלקטואלים ישראלים (סופרים, עיתונאים ופילוסופים) על מקומה של המסורת בחברה הישראלית, מהי חילוניות, מעמדה הרצוי של הדת בישראל וכיוצא באלה.

**שם הקורס: הגורם הנשי ביחסי ישראל והתפוצה היהודית**

סמס' ב' (2 נק"ז)

יום : א' שעה : 12-14

מרצה : ד"ר נתן ארידן

מטרת הקורס: להקנות ידע על התרומה הנשית הייחודית בהתפתחות היחסים בין מדינת ישראל והתפוצות היהודיות. במהלך הקורס יערכו הסטודנטים היכרות באמצעות מקורות ראשוניים ומשניים עם מעורבות הנשים בנושאים כמו: ארגונים התנדבותיים, גיוס כספים, דיפלומטיה, הפליית נשים, חינוך, ומאבק נשים למען יהודים בארצות מצוקה.

**שם הקורס: היישוב, מדינת ישראל והשואה**

סמס' ב' (4 נק"ז)

יום : ה' שעה : 10-14

מרצה : פרופ' טוביה פרילינג

מטרת השיעור היא לשתף את המצטרפים אליו במסע אל תוך ההיסטוריוגרפיה העשירה ואל השיח הציבורי המלווים את שאלת יחסם של היישוב היהודי בארץ-ישראל והנהגתו (ובשלוחותיו השונות בעולם החופשי), לאתגר שהעמיד להם תהליך ההסלמה ההדרגתי במצבם של יהודי אירופה, מרגע עלות הנאצים לשלטון עד לפרוץ המלחמה, ומרגע פרוץ המלחמה ועד לסיומה (באירופה) באביב 1945. מסע בו נחתור להתוודע אל האתגר המוסרי והאידיאולוגי, המדיני והפוליטי, החברתי והכלכלי, הצבאי והלוגיסטי שהעמידה השואה לתנועה הציונית, ליישוב, למדינת ישראל ולהנהגותיהם, ולהשתקפותם של כל אלה בהיסטוריה, הזכרון והפוליטיקה של הזיכרון ביישוב ובמדינת ישראל.

**שם הקורס: דוד בן גוריון 1935-1936**

סמס' ב' (4 נק"ז)

יום : ג' שעה : 14-18

מרצה : פרופ' טוביה פרילינג

הקורס ינסה לתאר לנתח ולהעריך את דפוס מנהיגותו של דוד בן גוריון באמצעות לימוד החלטותיו האסטרטגיות וניתוחן. הסמינר מחייב קריאת חובה מקיפה והוא יתבסס על הרצאותיי, ניתוח תעודות והרצאות תלמידים למן ראשית הסמסטר השני ועד לסופו.

**שם הקורס: הסיפורים שלא סופרו: "אחרים" בהתיישבות הציונית והישראלית**

סמס' ב' (2 נק"ז)

יום : ד' שעה : 16-18

מרצה : ד"ר נחום קרלינסקי

הקורס ידון במקומם של ה"אחרים" בתודעה ובמעשה הציוניים והישראליים. כמה מן המקרים המעניינים של "אחרים" שנדון בהם יהיו: נערי ונערות רחוב בתל-אביב של שנות המנדט, קיבוצים, הערבים-הפלסטינים והערבים-הבדואים בתודעה ובמעשה הישראליים, תנועות יהודיות משיחיות בנות ימינו. סרטי תעודה, סרטים עלילתיים, ספרות וזמר פופולארי ישמשונו בדיוננו.

**שם הקורס: מוסיקה ודת: תרבויות עומק בחברה הישראלית**

סמס' ב' (2 נק"ז)

יום : ה' שעה : 12-14

מרצה : ד"ר אריה טפר

**סמינרים – שנה ג'****שם הקורס: התאגדויות אזרחים והדמוקרטיה בישראל**

סמס א' (4 נק"ז)

יום : ד' שעה : 08-12

מרצה : פרופ' פולה קבלו

הקורס מבקש לבחון את השפעתן של התאגדויות אזרחים בישראל על גיבושה ועיצובה של הדמוקרטיה הישראלית לאורך שנות קיומה מ 1948 ועד ימינו. לשם כך, יסקור הקורס את מעורבותם של ארגוני אזרחים בתהליכי חקיקה בהעלאת נושאים על סדר היום הציבורי ובעיצוב דעת הקהל, וכן, יתחקה אחר האתגרים שהציבו ארגוני אזרחים לרשויות הממלכתיות במה שנוגע לשמירה על עקרון 'זכות ההתאגדות' וילבן מקרים שבהם נוצר קונפליקט בין עיקרון זה לעקרונות דמוקרטים אחרים.

**שם הקורס: מבטים ארץ ישראלים אל התפוצה, גבולות היררכיה וזהות**

שנתי (4 נק"ז)

יום : ד' שעה : 16-14

מרצה : פרופ' עופר שיף

מוקד הדיון בסמינר יהיה במגוון האופנים בהם נוכחת התפוצה היהודית על דימויה, זהויותיה וסדרי היום שלה בישראל. נבקש לבדוק כיצד משתקפות יהדות העולם בחברה, בתרות בפוליטיקה ובשיח הישראליים, כיצד היא באה במגע אתם ואף משפיעה עליהם. הדיון ימקד אפוא את הזרקור אל ישראל פנימה, ויבקש לשים דגש על התהליכים המורכבים והמגוונים באמצעותם "פוגשת" החברה בישראל את יהדות העולם.

**שם הקורס: מרטין בובר**

שנתי (4 נק"ז)

יום : ב' שעה : 12-14

מרצה : פרופ' גדעון כ"ץ

הקורס יעסוק בהגותו של בובר : בהשקפותיו על אני-ואתה, במקומן של השקפות אלו במחקריו על המקרא, ברעיונותיו הפוליטיים ובהתקבלותו בתרבות הישראלית.

**שם הקורס: צבא וחברה בישראל**

שנתי (4 נק"ז)

יום : ד' שעה : 12-14

מרצה: ד"ר בן הרצוג

הסמינר יעסוק בחקר יחסי צבא וחברה בעולם ובישראל מתוך פרספקטיבה סוציולוגית ופוליטית. ראשית, נציג גישות תיאורטיות שונות להבנת התופעה, נעמוד על מודלים שונים להבנת יחסי צבא וחברה ונאפיין מגמות בולטות של התופעה בעידן הגלובלי. החלק השני של הסמינר יתמקד בסוגיות שונות הקשורות בצה"ל והשפעותיהן על החברה הישראלית. יושם דגש על האופן בו יחסי צבא-חברה מתעצבים ביחס לאינטראקציה בין הקבוצות השונות בצה"ל ובמדינת ישראל במקביל לדיון בסוגיות שונות המשפיעות על תפקוד הצבא (מחאה ותקשורת, החברה האזרחית, שירות מילואים, מגדר, הטרדה מינית, הדתה, סרבנות ופרופסיונליזם של הצבא). מפגשי הסמינר יישלבו הרצאות, דיון פעיל והצגת עבודות בכיתה. עבודת הגמר תתבסס על עבודת מחקר עצמאית של הסטודנטים.

**שם הקורס: בעין הסערה ייצוגי העבר בין היסטוריוגרפיה לפוליטיקה**

סמס ב' (4 נק"ז)

יום : ג' שעה : 10-14

מרצה: פרופ' טוביה פריילינג

מטרת הסמינר היא לבחון את השיח המחקרי והציבורי המתקיים בין ההווה לבין העבר. לבחון את אמירתם של בנדטו קרוצ'ה ואחרים ולפיה ההיסטוריה אינה 'מה שקרה בעליל' כפי שטוענים הרנקאים אלא ייצוג של עבר שהוא בדרך כלל בבואתו המשוכללת יותר או פחות של אופן התבוננותו של ההיסטוריון על העבר אותו הוא בוחן.

בקורס יידונו שורה של מקרי חקר של אירועים בהם מציגה ההיסטוריוגרפיה מניפה נרחבת של מחלוקות על עובדות ובעיקר על פרשנותן. מתוך כך גם יידונו אסכולות שונות בחקר תולדות היישוב והמדינה, ותדון השאלה האם - וכיצד - מזינה תפיסת העבר את פולמוסי ההווה ולעיתים אף מעוצבת על יסוד התקוות לעתיד. הסמינר יישא אופי סדנאי, המשתתפים יכינו עצמם לכל פרק באמצעות קריאת מאמרים, פרקי ספרים, ותיעוד רלוונטי וייטלו חלק פעיל במפגשים. מפעם לפעם ישתתפו במפגשים גם חוקרים מובהקים של מקרי החקר.